

UNIÓS POLGÁRNAK LENNI JÓ – DE BEÁRAZHATÓ? AZ EUB DÖNTÉSE A MÁLTAI BEFEKTETÉSI POLGÁRSÁGRÓL

A máltai „befektetési állampolgárság” kérdése 2025 tavaszán a szakmai és a tudományos érdeklődés közepontjába került az Európai Unió Bírósága (EUB) C181/23. sz. ügyben, április 29-én meghozott döntése miatt.¹ Ezért érdemes az esetet az uniós állampolgársággal összefüggő eddigi luxembourgi gyakorlat kontextusában áttekinteni. *Spoiler alert:* az EUB nem támogatja az „állampolgárság befektetőknek” projektet.

1. AZ EUB UNIÓS POLGÁRSÁGGAL KAPCSOLATOS ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATA

Az Európai Unió Bírósága (EUB) árnyalt esetjogot alakított ki az uniós polgársággal kapcsolatban, egyensúlyt teremtve a tagállamok szuverenitása körébe tartozó állampolgársági szabályozás, valamint az arányosság, a szolidaritás és a kölcsönös bizalom uniós elvei között.² Az érdeklődés középpontjába került ítéletek közül az állampolgárság elvesztésével, a Brexit utáni státusszal és az állampolgárság kereskedelmi forgalomba hozatalával összefüggő ügyek emelhetők ki.

Ez alapján az uniós polgárság következő alapelvei formálódtak ki az ítélkezési gyakorlatban.

- *Kiegészítő státusz:* Az uniós polgárság kizárólag a tagállami állampolgárságból ered, amint azt a Brexit utáni ítéletek is megerősítették.³ Az Egyesült Királyság állampolgárai a Brexit után automatikusan elvesztették az uniós állampolgárságot, ami aláátmasztja ezt az értelmezést.
- *Arányosság az állampolgárság visszavonása esetén:*
 - A Rottmann-ügyben (C-135/08)⁴ az EUB egyetértett Németország döntésével, amely szerint a tagállam visszavonhatja a csalárd módon szerzett állampolgárságot, de elvi jelentőséggel mondta ki, hogy a hontalanság elkerülése érdekében figyelemmel kell lenni az arányosság elvére a visszavonási ügyekben.⁵
 - A Tjebbes-ügyben (C-221/17) az EUB tisztázta,⁶ hogy az állampolgárság hosszabb távollét utáni automatikus elvesztésekor a tagállamnak lehetővé kell tennie az uniós jogokra gyakorolt következmények egyedi értékelését.⁷
- *A kereskedelmi forgalomba hozatal tilalma:* A tanulmány témáját képező legújabb joggyakorlat a máltai állampolgárság befektetés útján történő értékesítésének rendszerét azért ítélte el, mert a máltai

jog az uniós polgárságot kvázi árucikként kezelte, és ezzel megsértette az EUMSZ 20. cikkében előírt szolidaritás és jóhiszeműség elvét.⁸

Az (uniós) állampolgárság elvesztésével kapcsolatban más elvi jelentőségű ügyek is kiemelhetők.

- Ilyen például a JY kontra Wiener Landesregierung eset (C-118/20)⁹ – ebben az EUB honosítási biztosíték visszavonását (Ausztria részéről, miután a kérelmező JY lemondott az észt állampolgárságról) aránytalannak ítélte kisebb közlekedési szabálysértések miatt. Az EUB szerint az államoknak egyedileg mérlegelniük kell az uniós jogokra és a családi életre gyakorolt hatásokat a tagállami állampolgárság megszüntetésére/megszerzésére irányuló, kapcsolódó eljárásokban.¹⁰
- A Brexit szintén felvetett státuszjogi kérdéseket:¹¹ az EUB megerősítette, hogy az EU-ból való kilépés megszünteti az uniós polgárságból fakadó jogokat, és elutasította a státusz megőrzése mellett szóló érveket.¹²

Az EUB ítéleteiből az következik, hogy gyakorlatában mindenkor a nemzeti és az uniós érdekek közötti egyensúly megteremtésére törekszik. Egyfelől tisztelten tartja a tagállamok mérlegelési jogkörét, mivel azok továbbra is hatáskörrel rendelkeznek az állampolgársági jogszabályok tartalma felett, azzal, hogy figyelembe kell venniük az uniós értékeket (EUSZ 2. cikk), és el kell kerülniük a kölcsönös bizalom aláásását.¹³ Másfelől elismeri a tagállami állampolgársági jogokban létező effektív kapcsolat elvét: bár kifejezetten nem követeli meg tagállami lakóhely létét, az államhoz való érdemi kötődéssel nem rendelkező rendszerek (pl. a máltai befektetési program) sértik az uniós polgárság sajátos jellegét.¹⁴

Az eddigi gyakorlat alapján az látszik körvonalazódní, hogy (i) az EUB elkötelezett a státuszjogi korrupció elleni küzdelemben – az alább részletezendő máltai döntés (2025) megerősíti az „arany útlevelel” való visszaélések elleni küzdelem eszközeit;¹⁵ (ii) a hontalanság csökkenésének nemzetközi jogi alapelve¹⁶ az uniós esetjogban szintén elismert, mivel a tagállamok számára az arányosság vizsgálata az uniós jogi megfelelés szempontjából elvárt, amennyiben az állampolgárság visszavonása az uniós jogállás elvesztéséhez is vezet.¹⁷

Az EUB szerint tehát az uniós polgárság az uniós értékekkel összefonódó státuszjog, amely korlátozza a tagál-

lamok lehetőségét, hogy az állampolgárságot „tranzakciós eszközként” kezeljék, ugyanakkor védi az egyént az állampolgárság önkényes visszavonásával – vagy az azal azonos hatású tagállami intézkedéssel – szemben.

2. AZ UNIÓS POLGÁRSÁG NORMATÍV MEGHATÁROZÁSÁNAK ELEMEI AZ EUB GYAKORLATÁBAN

Az EUB az uniós polgárságot olyan *jogállásként* határozza meg, amely *kiegészíti* és nem helyettesíti a tagállami állampolgárságot. Az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 9. cikke és az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 20. cikke szerint minden, valamely tagállam állampolgárságával rendelkező természetes személy uniós polgár.¹⁸ Magát az állampolgárságot az egyes tagállamok jogszabályai határozzák meg.

Az uniós polgárság státuszjogi jellemzői az EUB gyakorlata alapján a következők.

- *Származékos jelleg*: az uniós polgárság kizárólag valamely tagállam állampolgárságának birtoklásával szerezhető meg. Nem önálló vagy páneurópai állampolgárság, hanem a nemzeti állampolgárság mellett, azzal együtt létezik.¹⁹
- *Jogi és politikai státusz*: az EUB az uniós polgárságot jogi és politikai fogalomként egyaránt elismeri. Bár a tagállami állampolgárságban gyökerezik, új jogviszonyt teremt az egyének és az EU között, és olyan jogokat és kötelezettségeket biztosít, ame-

lyek eltérnek a kizárólag a nemzeti állampolgárságból eredő jogoktól és kötelezettségektől.²⁰

- *Járáulékos többletjogviszony*: az uniós polgárság az uniós jog alapján meghatározott jogokat és kötelezettségeket biztosít, például az Unió belüli szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogot,²¹ az európai parlamenti és a helyhatósági aktív, illetve passzív választójogot, a konzuli védelemhez való jogot, valamint az uniós intézményekhez való petíciós jogot.²²
- *Az egyéni nemzeti identitás(ok) elsődlegességének elismerése*: az EUB hangsúlyozza, hogy az uniós polgárság nem ássa alá és nem helyettesíti az egyének tagállam(ok)hoz való elsődleges – egyedi vagy többes – kötődését. Ehelyett „erősíti a köztünk és államaink között fennálló kötelekeket [...] és egyúttal emancipál bennünket” azáltal, hogy a nemzetállamon túlmutató jogokat és kötelezettségeket biztosít.²³
- *Nem alapozza meg jogilag az európai „démoszt”*: az uniós polgárság nem egy európai nemzet vagy nép előfeltevésén alapul, hanem egy olyan európai politikai térség létezésén, amelyből jogok és kötelezettségek származnak.²⁴

Az EUB e jellegzetességek megállapításával jelentős szerepet játszott az uniós polgárság tartalmának konkretizálásában, különösen a megkülönböztetésmentesség, valamint az alapvető jogok és az uniós polgári státus összefüggése tekintetében (lásd Táblázat 1.).

Táblázat 1 – uniós polgárság az EUB gyakorlatában

Az uniós polgárság	EUB-gyakorlat az alapító szerződések alapján
... keletkezése	Valamely tagállam állampolgárságával
... természete	Kiegészíti, nem helyettesíti a nemzeti állampolgárságot
jogok/kötelezettségek	Az uniós jogból származik; magában foglalja a szabad mozgást, a tartózkodási és a politikai jogokat
... jellege	Jogi és politikai, nem egyetlen európai népen alapuló
államhoz való viszony	Nem lép a nemzeti/tagállami állampolgárság helyébe; új uniós jogviszonyt teremt

3. A TAGÁLLAMOK SZUVERENITÁSA ÉS AZ UNIÓS POLGÁRSÁG

Az EUB az uniós polgárok jogait a tagállamok szuverenitására figyelemmel védi a szerződések értelmezése, az arányosság vizsgálata és az alapvető jogok érvényesítése kombinációjával. Mindez a következő esetjogi tézisekkel szemléltethető.

3.1. AZ EUB ELVI TÉTELEI

1. Szerződésen alapuló jogok és alapvető jogállás

Az EUB az uniós polgárságot az EUMSZ 20–21. cikke szerinti alapvető jogállásként értelmezi, amely olyan jogokat biztosít, mint a szabad mozgás, a tartózkodás és a megkülönböztetésmentesség. Példaként a következő közismert ügyek emelhetők ki.

- *A Baumbast-ügyben* (C-413/99)²⁵ a Bíróság megerősítette, hogy az EUMSZ 21. cikke szerinti tartózkodási jog közvetlenül érvényesíthető, még akkor is, ha az olyan feltételek, mint az egészségbiztosítás,

nem teljesülnek, feltéve, hogy a korlátozások tiszteltben tartják az arányosság elvét.²⁶

- Az Alapjogi Charta kiegészíti ezeket a jogokat, és előírja a tagállamok számára, hogy az állampolgársággal kapcsolatos jogszabályok alkalmazása során biztosítsák a méltó életkörülményeket és a család egységét – ahogyan például a *CG kontra Department for Communities*, C-709/20 sz. ügyben²⁷ az EUB megállapította.²⁸

2. Arányosság az állampolgársági határozatokban

Az EUB követelményként fogalmazza meg, hogy a tagállamok állampolgársági jogszabályai tartsák tiszteltben az uniós elveket; ezt támasztja alá a korábban már vázolt *Rottmann* (C-135/08) – *Tjebbes* (C-221/17) – *JY kontra Wiener Landesregierung* (C-118/20) esetjogi vonal.

3. Az állampolgárság üzletiesítése elleni küzdelem jegyében az EUB megtiltotta a tagállamoknak, hogy az uniós polgárságot ügyleti eszközként kezeljék.

Ezt az alább részletesen bemutatandó máltai *Citizen-ship-by-Investment*-ügyben (C-181/23.) hangsúlyozta először a Bíróság.²⁹

4. Egyenlő bánásmód és származékos jogok

- Gazdaságilag inaktív polgárok védelme: a már említett C-709/20. sz. ügyben a tagállam korlátozta az egyenlő bánásmódhoz való jogokat a nemzeti jog szerint tartózkodó személyek esetében, az EUB azonban továbbra is megkövetelte a fogadó államoktól a Chartában foglalt jogok (így az emberi méltóság, a családi élet) tiszteletben tartását.³⁰
- Családtagok védelme: az EUB a magán- és családi élet védelme érdekében és keretei között elismerte, hogy harmadik országok állampolgárai is rendelkezhetnek az uniós polgárok szabad mozgásán alapuló jogokkal. Az uniós polgárok harmadik országbeli állampolgárságú családtagjait megilleti az uniós jogon alapuló egyenlő bánásmód.³¹

5. Végrehajtás az elsőbbség elve alapján

- Az EUB biztosítja az uniós jog elsőbbségét az egy mással ütköző nemzeti jogszabályokkal szemben.³²
- A szerződészegési és az előzetes döntéshozatali eljárások lehetővé teszik a Bíróság számára, hogy szankcionálja az uniós polgári jogokat aláásó tagállamokat, amint azt Málta esetében is láthatjuk majd.

6. Kihívások és korlátozások

- Az egyenlő bánásmód szűkítése: a *Dano-hoz*³³ és a *CG-hez* hasonló esetek korlátozzák a gazdaságilag inaktív polgárok szociális juttatásait, a tagállamok költségvetési érdekeit helyezve előtérbe.³⁴
- A nemzeti bíróságok szerepe: a végrehajtás az EUB precedenseit alkalmazó nemzeti bíróságoktól függ, ami változókéony védelmet eredményez.

Mindezek alapján a szerződéses kötelezettségek, az alapvető jogok és az arányosság összekapcsolásával az EUB erősíti az uniós polgárságot mint dinamikus jogállást, ugyanakkor navigálni kényszerül az uniós integráció és a nemzeti szuverenitás közötti feszültségek között.

3.2. HOGYAN BEFOLYÁSOLJA AZ EUB UNIÓS POLGÁRSÁGRA VONATKOZÓ ÉRTELMEZÉSE A NEMZETI JOGSZABÁLYOKAT?

Az uniós polgárság EUB általi értelmezése bizonyos mértékben korlátozta a tagállamok autonómiáját az állampolgársági jogszabályok tartalma tekintetében azáltal, hogy uniós jogi elveket és eljárási biztosítékokat ír elő, még akkor is, ha a tagállamok formális szuverenitását megerősítette (Táblázat 2.). Ez a kölcsönhatás négy kulcsfontosságú területen nyilvánul meg:

1. Arányossági értékelések az állampolgárság visszavonása esetén: az EUB az uniós polgársághoz való jog védelme érdekében eseti arányossági vizsgálatokat ír elő az önkényes jogfosztás megelőzése érdekében. Erre példák a már idézett *Rottmann-ügy* (C-135/08.), a *Tjebbes-ügy* (C-221/17.) és a *JY kontra Wiener Landesregierung-ügy* (C-118/20.).

2. Az állampolgárság üzletiesítése elleni küzdelem az alább tárgyalandó máltai ügy (C-181/23.) esetében vált nyilvánvalóvá, amelyben az EUB az hatéktívitás elvét részesítette előnyben. A tagállamoknak mostantól biztosítaniuk kell, hogy az állampolgárság az államhoz való érdemi kötődést tükrözze, ne pedig tranzakciós kapcsolatokat.

3. Eljárási reformok a honosításban

– Lemondási záradékok: A kérelmezők esetében a korábbi állampolgárságról való lemondást előíró nemzeti jogszabályoknak (pl. az osztrák honosítási eljárás a *JY-ban*) el kell kerülniük a hontalanság vagy az uniós állampolgársággal kapcsolatos hiányosságok kialakulását. Az államoknak ellenőrizniük kell, hogy a lemondás nem fosztja-e meg a kérelmezőket visszamenőlegesen az uniós jogosultságaiktól.

– Egyszerűsített visszahelyezés: Az EUB *Tjebbes-ügyben* hozott ítélete arra kötelezi az államokat, hogy biztosítsanak mechanizmusokat az elveszített állampolgárság visszaszerzésére, ha a visszavonás aránytalanul hátrányosan érinti az uniós jogállást.

4. Az állami mérlegelés korlátai

– Az uniós jog elsőbbségéből adódóan a tagállami állampolgársági törvényeknek tiszteletben kell tartaniuk az alapvető jogokat (Alapjogi Charta) és a megkülönböztetésmentesség elvét. Például az államok nem tagadhatják meg a tartózkodási jogot a gazdaságilag inaktív uniós polgároktól anélkül, hogy a méltóság és a családi élet szempontjait ne vizsgálják (*CG kontra Department for Communities*, C-709/20.). Az állampolgárság automatikus elvesztésére vonatkozó rendelkezéseknek figyelembe kell venniük a gyermekek érdekeit és a család egységét.

Azáltal, hogy az uniós polgárság „alapvető jogállás” minőséget nyert, az EUB árnyalta az állampolgársági szabályozás tisztán belügyi jellegét, és megkövetelte az államoktól, hogy gyakorlatukat a szolidaritás és az arányosság uniós értékeihez igazítsák. Az uniós polgárságnak az EUB általi értelmezése átformálta az uniós tagállamok állampolgárság megszerzésére vonatkozó jogszabályainak kialakítását, és uniós jogi korlátokat vezetett be a hagyományosan szuverén döntésekbe. Miközben az államok megtartják formális hatáskörüket, a Bíróság érvényesíti az arányosság, a nem kereskedelmi jelleg és az eljárási méltányosság elveit.

4. AZ EUB C-181/23. SZ. BIZOTTSÁG KONTRA MÁLTA (MÁLTAI ÁLLAMPOLGÁRSÁG BEFEKTETÉS ÚTJÁN) ÜGY ÖSSZEFOGLALÁSA

4.1. HÁTTÉR

A C-181/23. sz. ügyben az Európai Bizottság megtámadta a „Közvetlen befektetéssel nyújtott kivételes szolgáltatásokért honosítás útján történő állampolgárság” (közismert nevén „arany útlevél”) elnevezésű máltai programot, amely lehetővé tette, hogy magánszemélyek jelentős pénzügyi befektetésekért cserébe máltai – és ezáltal uniós – állampolgárságot kapjanak, minimális tartózkodási követelmény mellett.³⁵ A Bizottság azzal érvelt, hogy az állampolgárságnak ez a tranzakciós megközelítése sérti az uniós jogot, különösen az

Táblázat 2: Az uniós jog hatása a nemzeti állampolgársági rezsimekre

A nemzeti jogrendszerekre gyakorolt hatás	
Az EUB befolyása	
Visszavonási eljárások	Kötelező arányossági vizsgálatok és egyéni értékelések
Honosítási politikák	A valódi kapcsolatokkal nem rendelkező rendszerek (pl. arany útlevelek) betiltása.
A hontalanság megelőzése	Kötelezettség a következmények ellenőrzésére a visszavonás előtt
Bírósági felülvizsgálat	A nemzeti bíróságoknak uniós normákat kell alkalmazniuk az állampolgársági ügyekben

Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 20. cikkét (az uniós polgárságról) és az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 4. cikkének (3) bekezdését (a kölcsönös együttműködés elve).

4.2. AZ ÍTÉLET LEGFONTOSABB MEGÁLLAPÍTÁSAI

- Az ügyleti állampolgárság sérti az uniós jogot: az EUB megállapította, hogy a máltai rendszer lehetővé tette az állampolgárság – és következésképpen az uniós állampolgárság – megszerzését lényegében előre meghatározott kifizetések vagy befektetések ellenében, a Máltához való tényleges kötődés követelménye nélkül.
- Az EUMSZ 20. cikk megsértése: az EUB úgy ítélte meg, hogy egy ilyen rendszer aláássa az uniós polgárság státuszát, amelynek az állam és állampolgárai közötti „szolidaritás és jóhiszeműség különleges kapcsolatán” kell alapulnia, nem pedig egyszerűen egy kereskedelmi ügyleten.
- Az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésének megsértése: a Bíróság megállapította, hogy Málta megsértette a kölcsönös együttműködés elvét, mivel nem biztosította az uniós polgárság integritását és a tagállamok közötti kölcsönös bizalmat.
- Az állampolgárság üzletiesítése elutasítandó: Az EUB kifejezetten elítélte az uniós polgárság árucikként való kezelésének gyakorlatát, mivel ez összeegyeztethetetlen az Unió értékeivel (EUSZ 2. cikk).³⁶

4.3. A FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYÁTÓL VALÓ ELTÉRÉS

A Bíróság ítélete eltért Collins főtanácsnok korábbi indítványától,³⁷ akinek az volt az álláspontja, hogy a Bizottság nem tudta bizonyítani, miszerint az uniós jog „valódi kapcsolatot” követel meg az állampolgársághoz, és ez alapján Málta szabályozása megfelel az uniós jognak. A Bíróság azonban úgy ítélte meg, hogy az uniós jog szerint az uniós polgársághoz vezető állampolgárság megadásához valóban szükség van valódi kapcsolatra (effektivitásra).

Mik az ítélet következményei?

- Szükséges jogszabályi változások: Máltának módosítania kell az állampolgárságra vonatkozó törvényeit annak biztosítása érdekében, hogy a törvények valódi kapcsolatot írjanak elő a kérelmezők és az ország között, és hogy megakadályozzák az állampolgárság kereskedelmi célúvá tételét.

- Jogalkalmazási hatás: minden új és folyamatban lévő, befektetés útján történő máltai állampolgárság iránti kérelemnek szigorúbb szabályoknak kell megfelelnie, amelyek biztosítják a valódi kapcsolatot.
- Meglévő állampolgárságok: az ítélet nem érvényteleníti visszamenőleges hatállyal a rendszer keretében már kiadott állampolgárságokat, de kérdéseket vet fel azzal kapcsolatban, hogy a többi tagállam hogyan kezeli majd az ilyen eseteket.
- Szélesebb körű hatás: az ítélet precedenst teremt, amely korlátozza a tagállamok mérlegelési jogkörét állampolgársági ügyekben, amikor az eredmény az uniós polgárság megszerzése; és megerősíti, hogy az uniós polgárság nem pusztán nemzeti ügy, hanem az Unió egésze számára alkotmányos jelentőséggel bíró státusz.

4.4. AZ ÍTÉLET HATÁSAI

Az EUB C-181/23. sz. ügyben hozott döntése jelentős előrelépést jelent az uniós polgársággal kapcsolatos jogban, mivel határozottan elutasítja azt az elképzelést, hogy az uniós polgárság pusztán pénzügyi tranzakciók révén, az állampolgárságot megadó tagállammal való érdemi kapcsolat nélkül megszerezhető. Az ítélet arra kényszeríti Máltát – és potenciálisan más, hasonló rendszerrel rendelkező tagállamokat is –, hogy az uniós jogrendet megalapozó szolidaritás, jóhiszeműség és kölcsönös bizalom elvének való megfelelés biztosítása érdekében reformálják meg állampolgársági jogszabályaikat.³⁸

Az EUB-nak a Bizottság kontra Málta ügyben hozott ítélete szigorú jogi határok megállapításával alapvetően átalakítja a befektetésen alapuló állampolgársági rendszerek jövőjét az EU-ban. Hogyan hat az ítélet az ilyen programokra?

1. Az ügyleti állampolgárság tilalma

Az EUB egyértelműen elutasította az uniós polgárság kereskedelmi célúvá tételét, és úgy döntött, hogy a tagállamok nem adhatnak állampolgárságot kizárólag pénzügyi hozzájárulásokért cserébe, anélkül, hogy valódi kapcsolat állna fenn az országgal.³⁹ Ez érvényteleníti az „arany útlevél” rendszerek alapfeltételét, és gyakorlatilag véget vet a meglévő olyan programoknak, amelyek nem támasztanak érdemi tartózkodási vagy integrációs követelményeket.

2. Effektivitás, tényleges kapcsolat követelménye

Az állampolgársági rendszereknek bizonyítaniuk kell, hogy a kérelmezők megfelelnek az alábbi kitételeknek.

- Rezidens az lehet, akinek fizikai jelenléte jelentős az adott tagállamban (pl. többéves tartózkodási időszakok).
- Integráció: társadalmi, kulturális vagy gazdasági kapcsolatok bizonyítása (pl. nyelvtudás, közösségi szerepvállalás).
- Nem pénzügyi kritériumok: a beruházások önmagukban nem elegendőek; a hozzájárulásoknak a pusztán gazdasági hasznon túlmenően szélesebb körű nemzeti érdekekhez is igazodniuk kell.⁴⁰

3. A tagállamok szuverenitásának korlátozása

Bár az uniós szerződések a tagállamok hatáskörébe utalják az állampolgársági törvények megalkotását, az EUB egyértelművé tette, hogy ezt a hatáskört az uniós joggal összhangban kell gyakorolni. A tagállamok többé nem hivatkozhatnak „nemzeti hatáskörre” az uniós polgárság integritását aláásó rendszerek igazolására.⁴¹

4. A meglévő és folyamatban lévő kérelmekre gyakorolt hatás:

- A máltai programot azonnal meg kell szüntetni, és az érvénytelenített keretrendszerben nem lehet új kérelmeket feldolgozni.
- Más, hasonló rendszerekkel rendelkező uniós tagállamok (pl. Ciprus és Bulgária megszűnt programjai) esetében az EUB döntése útján jogi nyomást gyakorolnak arra, hogy reformok nélkül ne ésszerűnek fel hasonló lehetőségeket.

5. A befektetésen alapuló letelepedés tágabb értelemben vett következményei (aranyvízum):

Bár a döntés nem közvetlenül a rezidensprogramokat célozza, jelzi az EU fokozott figyelmét. A kulcsfontosságú szempontok a következők.

- Differenciálás: az „aranyvízumok” (amelyek tartózkodási engedélyt, nem pedig állampolgárságot biztosítanak) továbbra is megengedettek, de a visszaélések megelőzése érdekében szigorúbb uniós felügyelet alá kerülhetnek.
- Utak az állampolgársághoz: a tartózkodási helytől az állampolgárságig vezető útvonalaknak mostantól szilárd, valódi kapcsolatra vonatkozó kritériumokat kell teljesíteniük, mint például a hosszabb fizikai jelenlét az adott államban és a beilleszkedési intézkedések elfogadása.

5. AZ ÍTÉLET ÉS A MAGYAR JOG

Az Európai Unió Bíróságának a máltai állampolgárság befektetéssel kapcsolatos ügyben hozott döntése (C-181/23) nem érinti sem közvetlenül, sem közvetve a magyar szabályozást, mivel Magyarország jelenleg nem kínál állampolgárságot befektetésért cserébe. Ehelyett Magyarország a befektetéssel történő letelepedés (ún. „arany vízum”) programot működtet, amely a befektetők és családtagjaik számára hosszú távú tartózkodási engedélyt biztosít, de nem eredményez ál-

lampolgárságot vagy uniós útlevelet pusztán a pénzügyi befektetésért.⁴²

A magyar rendszer főbb pontjai az alábbiak.

- Befektetési illetőség, nem állampolgárság: a magyar vendégbefektetői program lehetővé teszi, hogy a befektetők 10 évre szóló, megújítható tartózkodási engedélyt kapjanak ingatlanalapokba, lakóingatlanokba történő befektetéssel vagy adományozással. Nincs közvetlen vagy azonnali út az állampolgársághoz pusztán a befektetés révén.
- Az állampolgársághoz vezető úthoz tartózkodás és integráció szükséges: A magyar állampolgárság megszerzéséhez a befektetőknek először állandó tartózkodási engedélyt kell szerezniük (három év jogszerű tartózkodás után), majd általában legalább nyolc évig Magyarországon kell élniük, magyar állampolgársági vizsgát kell tenniük, és bizonyítaniuk kell a beilleszkedést (beleértve a nyelvtudást és az országhoz való kötődést).
- A tartózkodáshoz nincs minimális tartózkodási idő, de az állampolgársághoz tényleges tartózkodás szükséges: bár a tartózkodás fenntartásához nincs minimális tartózkodási időre vonatkozó követelmény, az állampolgárságért folyamodóknak folyamatos tartózkodást (minimum 8 év, vagy kedvezményes esetek) és tényleges kötődést kell igazolniuk Magyarországhoz.

Az EUB „máltai határozata” alapján az alábbi következtetések vonhatók le.

- Nincs közvetlen jogsértő helyzet, mivel Magyarország nem ad állampolgárságot kizárólag befektetésért cserébe, így jelenlegi szabályozása nem ütközik az EUB által az országhoz való tényleges kötődést nélkülöző „arany útlevelel” rendszerekre vonatkozó tilalomba.
- Közvetett befolyás: Az EUB ítélete megerősíti, hogy a jövőbeni magyar lépések a közvetlen, befektetésen alapuló állampolgársági rendszer bevezetésére (azaz az állampolgárság megadására pusztán a weboldalon történő pénzügyi hozzájárulásért, tényleges tartózkodás vagy integráció nélkül) nincs lehetőség, mert az sértené az uniós jogot. Magyarország jelenlegi, a honosítás előtti hosszú távú tartózkodásra és integrációra vonatkozó követelménye összhangban van az EUB által is elismert effektivitás elvével.
- Bár a döntés nem a befektetésen alapuló letelepedési programokra irányul, jelzi, hogy az EU alaposan figyeli az ilyen programokat – különösen, ha azokat közvetett, valódi integráció nélküli rövidítésként használják az állampolgárság megszerzéséhez.

Magyarország jelenlegi beruházási migrációs keretrendszere – előbb letelepedés, állampolgárság csak többéves tényleges tartózkodás és integráció után – továbbra is összhangban van az EUB követelményeivel. Az ítélet ugyanakkor figyelmeztetésként szolgál arra, hogy a közvetlen, tranzakciós állampolgárság felé való elmozdulás az uniós jog szerint jogellenes lenne, de amíg Magyarország fenntartja jelenlegi megközelítését, a programot ez közvetlenül nem érinti.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Bariatti, Stefania: A new CJEU judgment on the loss of the nationality of a Member State (ECJ, 18 January 2022, C-118/20), *GEDIP/EGPIL* <https://gedip-egpil.eu/fr/2022/a-new-cjeu-judgment-on-the-loss-of-the-nationality-of-a-member-state>.
- Bogdandy, Armin von – Felix Arndt: European Citizenship. In: Max Planck Encyclopedia of Public International Law [MPEPIL], <https://opil.ouplaw.com/display/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e615>.
- Bossow, Anja: What is Union Citizenship For? *RevDem*. <https://doi.org/10.59704/9c263696835df156>
- Cox, Simon: The EU Free Market Does Not Extend to Citizenship. *VerfBlog* 2025/4/30. <https://doi.org/10.59704/e5a2cf23f56712bd>
- Davies, Gareth: Do Union Citizens and Their Families Have the Right to Equal Treatment on Grounds of Nationality in EU Law? *European Journal of Migration and Law* 2024/3. 267–290. <https://doi.org/10.1163/15718166-12340180>
- Dolgowski, Karoline – Dennis Traudt: Post-BREXIT headaches – the CJEU's recent judgments on the withdrawal of EU citizenship from British expats. *jean-monnet-saar* 2023. <https://doi.org/10.17176/20231004-142023-0>
- Gambardella, Ilaria: JY v Wiener Landesregierung: Adding Another Stone to the Case Law Built Up by the CJEU on Nationality and EU Citizenship. *European Papers* 2022/1. 20 July 2022. 399–409.
- Ganczer Mónika: Az uniós polgárság természete, összevetése az állampolgársággal. In: Az uniós polgárság elmélete és gyakorlata (szerk. Ganczer Mónika – Knapp László). Gondolat, Budapest 2022. 27–41.
- Gyeney Laura: „Uniós polgárnak lenni vagy nem lenni?": A minősítés kérdései az Európai Unió Bíróságának gyakorlatában. *Jogtudományi Közlöny* 2023/7–8. 307–315.
- Gyeney Laura: Az önmagáért felelős polgár koncepciója, mint az uniós polgárság sajátos értelmezése az Európai Bíróság gyakorlatában. In: „Ad imaginem et similitudinem nostram": Emberkép a jogban (szerk. Erdődy János – Komáromi László). Pázmány Press, Budapest 2024. 987–1001.
- Gyeney Laura: Biztosít(hat)-e az uniós polgárság intézménye alapjogi védelmet? In: Az uniós polgárság jele és jövője: Úton az egységes európai állampolgárság felé? (szerk. Gyeney Laura – Szabó Marcel). ORAC, Budapest 2023. 34–46.
- Gyeney Laura: Európai uniós polgárság. In: Internetes Jogtudományi Enciklopédia (szerk. Jakab András – Könczöl Miklós – Menyhárd Attila – Sulyok Gábor; EU-jog rovat, rovatszerk. Várnay Ernő – Varju Márton – Horváthy Balázs), <http://ijoten.hu/szocikk/euro-pai-unios-polgarsag> (2020).
- Haag, Maria: Case C-709/20 CG – The Right to Equal Treatment of EU Citizens: Another Nail in the Coffin. *European Law Blog* July 27, 2021. <https://doi.org/10.21428/9885764c.fb0707c2>
- Horváthy Balázs: Befektetői állampolgársági programok és az uniós polgárság intézménye. In: Az uniós polgárság elmélete és gyakorlata (szerk. Ganczer Mónika – Knapp László). Gondolat Kiadó, Budapest 2022. 61–80.
- O'Neill, Ruairi: The Silent Engine of European Citizenship. *VerfBlog* 2025/5/07. <https://doi.org/10.59704/baab1d27969e0426>
- Orbán Endre: Az „új jogrendtől" az „alkotmányos alapchartáig". Az Európai Uniót értelmező alkotmányjogi paradigma felemelkedése és narratívái. *Állam- és Jogtudomány* 2025/1. 93. <https://doi.org/10.51783/ajt.2025.1.04>
- Peers, Steve: It's the end – but the moment has been prepared for: the CJEU confirms that UK citizens have lost EU citizenship. *EU Law Analysis* 9 June 2022 (2025.05.07.) https://jean-monnet-saar.eu/?page_id=272988; <http://eulawanalysis.blogspot.com/2022/06/its-end-but-moment-has-been-prepared.html>.
- Schiffner Imola: A tényleges kapcsolat követelményének megjelenése az uniós tagállamok állampolgársági ügyeiben: Egy régi elv újraéledése az Európai Bíróság uniós polgársággal kapcsolatos joggyakorlatában. *Forum: Acta Juridica Et Politica* 2024/1. 247–266.
- Speaight, Anthony: CJEU takes the meaning of EU citizenship into the unknown. *JPP* 20 Sep 2016. <https://judicialpowerproject.org.uk/anthony-speaight-qc-cjeu-takes-the-meaning-of-eu-citizenship-into-the-unknown>.
- Spieker, Luke Dimitrios: It's solidarity, stupid!: In defence of Commission v Malta. *VerfBlog* 2025/5/07. <https://doi.org/10.59704/1c01a5b4a98d6cb3>
- Ujvári Blanka: A hontalanság emberi jogi aspektusai, különös tekintettel a hátrányos megkülönböztetésre. PhD-értekezés, PPKE JÁDI, Budapest 2022. <https://doi.org/10.15774/PPKE.JAK.2022.009>
- Wagner, Lorin-Johannes: Member State nationality under EU law – To be or not to be a Union Citizen? *Maastricht Journal of European and Comparative Law* 2021/3. 304–331., <https://doi.org/10.1177/1023263X20986078>

Jegyzetek

1 EUB (nagytanács), 2025. április 29., Európai Bizottság kontra Máltai Köztársaság, C-181/23. sz. ügy, ECLI:EU:C:2025:283 (Tagállami kötelezettségesség – EUMSZ 20. cikk – Uniós polgárság – Az EUMSZ 4. cikk (3) bekezdése – A lojális együttműködés elve – A tagállamok kö-

zötti kölcsönös bizalom elve – Valamely tagállami állampolgárság megadása – Szolidaritáson és lojalitáson alapuló különleges kapcsolat – Befektetői állampolgársági program végrehajtása – Előre meghatározott kifizetés vagy befektetés ellenében történő honosítás –

A honosítási rendszernek az uniós polgárság „áruba bocsátásához" hasonló, visszatérhes ügyleti jellege).

2 Ezt már a hazai szakirodalom is alaposan tárgyalta, l. Gyeney Laura: Az önmagáért felelős polgár koncepciója, mint az uniós polgárság

sajátos értelmezése az Európai Bíróság gyakorlatában. In: „Ad imaginem et similitudinem nostram”: Emberkép a jogban (szerk. Erdődy János – Komáromi László). Pázmány Press, Budapest 2024. 987–1001.; Schiffner Imola: A tényleges kapcsolat követelményének megjelenése az uniós tagállamok állampolgársági ügyeiben: Egy régi elv újraéledése az Európai Bíróság uniós polgársággal kapcsolatos joggyakorlatában. *Forum: Acta Juridica Et Politica* 2024/1. 247–266.; Gyeney Laura: „Uniós polgárnak lenni vagy nem lenni?”: A minősítés kérdései az Európai Unió Bíróságának gyakorlatában. *Jogtudományi Közöny* 2023/7–8. 307–315.; Gyeney Laura: Biztosít(hat)-e az uniós polgárság intézménye alapjogi védelmet? In: Az uniós polgárság jelene és jövője: Úton az egységes európai állampolgárság felé? (szerk. Gyeney Laura – Szabó Marcel). ORAC Kiadó, Budapest 2023. 34–46.; Ganczer Mónika: Az uniós polgárság természete, összevetése az állampolgársággal. In: Az uniós polgárság elmélete és gyakorlata (szerk. Ganczer Mónika – Knapp László). Gondolat Kiadó, Budapest 2022. 27–41.; Horváth Balázs: Befektetői állampolgársági programok és az uniós polgárság intézménye. In: Az uniós polgárság elmélete... 61–80.

- 3 Steve Peers: It's the end – but the moment has been prepared for: the CJEU confirms that UK citizens have lost EU citizenship. *EU Law Analysis* 9 June 2022 (2025.05.07.) https://jean-monnet-saar.eu/?page_id=272988; <http://eulawanalysis.blogspot.com/2022/06/its-end-but-moment-has-been-prepared.html>.
- 4 EUB (nagytanács) 2010. március 2-i ítélet, Jan-ko Rottman kontra Freistaat Bayern, C-135/08. sz. ügy, ECLI:EU:C:2010.104.
- 5 Stefania Bariatti: A new CJEU judgment on the loss of the nationality of a Member State (ECJ, 18 January 2022, C-118/20). *GEDIP/EGPIL* <https://gedip-egpil.eu/fr/2022/a-new-cjeu-judgment-on-the-loss-of-the-nationality-of-a-member-state/> (2025.05.26.); *Statelessness Caselaw Database*: CJEU – Tjebbes and Others. <https://caselaw.statelessness.eu/caselaw/cjeu-tjebbes-and-others>, (2025.05.31.).
- 6 EUB 2019. március 12-i ítélet, Tjebbes és társai kontra Minister van Buitenlandse Zaken, C-221/17. sz. ügy, EU:C:2019:189. A hatóságok elutasították a holland állampolgárságú, nem uniós ország kettős állampolgárságával rendelkező személyek holland útlevélének meghosszabbítására irányuló kérelmeinek vizsgálatát. A döntés azon a tényen alapult, hogy ezek a személyek elvesztették holland állampolgárságukat, mert külföldi állampolgársággal rendelkeztek, és fő lakóhelyük 10 évig megszakítás nélkül Hollandián és az EU-n kívül volt. Az EUB megállapította, hogy a tagállamok megállapíthatnak szabályokat az állampolgárság, és ezáltal az uniós polgárság elvesztésére vonatkozóan, ha az adott személy és az állam közötti valódi kapcsolat (effektivitás elve) tartósan megszakad. Az állampolgárság elvesztésének azonban tiszteltetben kell tartania az arányosság elvét, amely megköveteli, hogy az elvesztés következményeit az uniós jog szempontjából egyénileg értékeljék.
- 7 Bariatti: i. m.
- 8 Anja Bossov: What is Union Citizenship For? *RevDem*, <https://doi.org/10.59704/9c263696835df156>; Simon Cox: The EU Free Market Does Not Extend to Citizenship. *VerfBlog* 2025/4/30, <https://doi.org/10.59704/e5a2cf23f56712bd>.
- 9 EUB 2022. január 18-i ítélet, JY kontra Wiener Landesregierung, C-118/20. sz. ügy, ECLI:EU:C:2022:34. A Verwaltungsgerichtshof (Ausztria) által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapjául szolgáló ügyben JY, egy Észtországból Ausztriába költözött személy, az osztrák állampolgárság megszerzésére irá-

nyuló eljárás során előzetes biztosítékot kapott arra, hogy megkapja az osztrák állampolgárságot, feltéve, hogy lemond az észt állampolgárságáról. Lemondott az észt állampolgárságról, így állampolgárság nélkülivé és ezzel uniós állampolgárság nélkülivé vált. Később az osztrák hatóságok visszavonták az állampolgárság megadására vonatkozó biztosítékot, mivel JY két súlyos közigazgatási szabálysértést követett el, ami veszélyeztette a közrendet és közbiztonságot. Ennek következtében JY véglegesen állampolgárság nélkülivé vált, és elvesztette uniós állampolgárságát. Az ügyben az EU Bírósága kimondta, hogy az ilyen esetek az uniós jog hatálya alá tartoznak, és a nemzeti hatóságoknak az arányosság elvét kell alkalmazniuk az állampolgárság megadásának visszavonásakor, figyelembe véve az érintett személy helyzetét. Az arányosság elvének vizsgálata során nem elegendő pusztán olyan szabálysértésekre hivatkozni, amelyek a nemzeti jog szerint csak pénzbírságot vonnak maguk után, ha azok nem jelentenek valódi, közvetlen és kellően súlyos veszélyt a közrendre vagy közbiztonságra.

- 10 Ilaria Gambardella: JY v Wiener Landesregierung: Adding Another Stone to the Case Law Built Up by the CJEU on Nationality and EU Citizenship. *European Papers* 2022/1. 20 July 2022. 399–409, doi: 10.15166/2499-8249/572, <https://www.europeanpapers.eu/en/europeanforum/jy-wiener-landesregierung-another-stone-nationality-citizenship> (2025.06.01.).
- 11 L. a 2021. június 16-i Sharpston kontra Tanács és a tagállamok kormányainak képviselői végzet, C685/20 P, EU:C:2021:485, 53. pont: „Az EUSZ 50. cikk (3) bekezdése értelmében a Szerződések a kilépési megállapodás 2020. február 1-jei hatálybalépésének időpontjától az Egyesült Királyságra már nem alkalmazhatók, így ezen időponttól kezdve ez az állam már nem tagállam.” Ebből következően, a 2022. június 9-i, EP kontra Präfet du Gers és Institut national de la statistique et des études économiques (INSEE) C673/20. sz. ügyben (ECLI:EU:C:2022:449) hozott döntés 56. pontja szerint: „2020. február 1. óta az Egyesült Királyság állampolgárai már nem valamely tagállam, hanem egy harmadik állam állampolgárságával rendelkeznek.” (Előzetes döntéshozatal – Uniós polgárság – NagyBritannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának olyan állampolgára, aki valamely tagállamban rendelkezik lakóhellyel – EUSZ 9. cikk – EUMSZ 20. és EUMSZ 22. cikk – Választójog és választhatóság a lakóhely szerinti tagállam helyhatósági választásain – EUSZ 50. cikk – A NagyBritannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből történő kilépéséről szóló megállapodás – Egy tagállam Unióból való kilépésének következményei – A lakóhely szerinti tagállam választói névjegyzékéből való törlés – Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 39. és 40. cikke – Az (EU) 2020/135 határozat érvényessége).
- 12 Karoline Dolgowski – Dennis Traudt: Post-BREXIT headchaches – the CJEU's recent judgments on the withdrawal of EU citizenship from British expats. *jean-monnet-saar* 2023, <https://doi.org/10.17176/20231004-142023-0>.
- 13 Cox: i. m.
- 14 Uo.
- 15 Luke Dimitrios Spieker: It's solidarity, stupid! In defence of Commission v Malta. *VerfBlog* 2025/5/07, <https://doi.org/10.59704/1c01a5b4a98d6cb3>.
- 16 Újvári Blanka: A hontalanság emberi jogi aspektusai, különös tekintettel a hátrányos megkülönböztetésre. PhD-értekezés, PPKE JÁDI, Budapest 2022, <https://doi.org/10.15774/PPKE.JAK.2022.009>.

17 Bariatti: i. m.

- 18 Fact Sheets on the European Union: The citizens of the Union and their rights. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/145/the-citizens-of-the-union-and-their-rights> (2025.05.14.).
- 19 Lorin-Johannes Wagner: Member State nationality under EU law – To be or not to be a Union Citizen? *Maastricht Journal of European and Comparative Law* 2021/3. 304–331., <https://doi.org/10.1177/1023263X20986078>.
- 20 Az EUB 2001. szeptember 20-i ítélete, Rudy Grzelczyk kontra Centre public d'aide sociale d'Ottignies-Louvain-la-Neuve, előzetes döntéshozatal iránti kérelem, Tribunal du travail de Nivelles – Belgium, C-184/99. sz. ügy, ECLI:EU:C:2001:458.
A Grzelczyk-ügy az uniós polgárok szabad mozgásával és szociális jogaival foglalkozott. Rudy Grzelczyk francia állampolgár volt, aki Belgiumban tanult, és tanulmányai első három évében saját maga tartotta fenn magát. A negyedik évre azonban anyagi támogatást, ún. minimexet (minimum létfenntartási támogatás) igényelt a belga szociális segélynyújtástól (CPAS), de kérelmét elutasították, mivel nem volt belga állampolgár, és nem minősült munkavállalónak sem. A jogkérdés az volt, hogy egy másik tagállamból származó, jogszzerűen tartózkodó uniós polgár (aki nem munkavállaló) jogosult-e ugyanolyan szociális juttatásokra, mint a fogadó állam állampolgárai, vagy a támogatás megtagadható-e pusztán állampolgárság alapján. Az EUB kimondta, hogy: (i) az uniós polgárokat megilleti a szabad mozgás és tartózkodás joga a tagállamok területén, függetlenül attól, hogy gazdaságilag aktívak-e vagy sem; (ii) az állampolgárságon alapuló megkülönböztetés tilos, így a szociális juttatásokat (mint a minimex) nem lehet csak azért megtagadni egy másik tagállam polgárától, mert nem a fogadó állam állampolgára; (iii) az uniós polgárság arra hivatott, hogy a tagállamok állampolgárainak alapvető jogállása legyen – vagyis az uniós polgárság a jogok és kedvezmények középpontjába került; (iv) a tagállamoknak el kell fogadniuk egy bizonyos mértékű pénzügyi szolidaritást saját állampolgáraik és más tagállamok polgárai között, főleg ha az anyagi nehézségek átmenetiek.
- 21 „Az uniós polgárság alapvető és egyéni jogot ruház az Unió valamennyi polgárára annak érdekében, hogy szabadon mozoghassanak és tartózkodhassanak a tagállamok területén, a Szerződésben és a végrehajtására hozott intézkedésekben megállapított korlátozásokra és feltételekre is figyelemmel.” L. a 2018. május 8-i K. A. és társai [Családegyesítés Belgiumban] ítéletet, C82/16. sz. ügy, EU:C:2018:308, 48. pont.
- 22 Anthony Speaight: CJEU takes the meaning of EU citizenship into the unknown. *JPP* 20 Sep 2016. <https://judicialpowerproject.org.uk/anthony-speaight-qc-cjeu-takes-the-meaning-of-eu-citizenship-into-the-unknown/> (2025.04.27.).
- 23 L. 18. jegyzet.
- 24 L. részletesen Armin von Bogdandy – Felix Arndt: European Citizenship. In: Max Planck Encyclopedia of Public International Law [MPEPIL]. <https://opil.ouplaw.com/display/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e615> (2025.03.15.). Itt érdemes azonban hozzátenni, hogy az uniós polgárság bevezetése és intézményesítése (Maastrichti Szerződés, 1993) az akkor megszületett EU demokratikus legitimitációját volt hivatott megerősíteni; az EUB jogfejlesztő gyakorlata révén pedig mindinkább része lett az uniós – mint poszt-nemzeti – identitásnak (az európai „kvázi démosz”-tudat erősítésének). L. ehhez összefoglalóan Orbán Endre: Az „új jogrendtől” az „alkotmányos alapchartáig”. Az Eu-

- rópai Uniót értelmező alkotmányjogi paradigma felemelkedése és narratívái. *Állam- és Jogtudomány* 2025/1., <https://doi.org/10.51783/ajt.2025.1.04>, 93.
- 25 EUB 2002. szeptember 17-i ítélet, Baumbast és R kontra Secretary of State for the Home Department, C-413/99. sz. ügy, ECLI:EU:C:2002:493.
- 26 Gyeney Laura: Európai uniós polgárság. In: *Internetes Jogtudományi Enciklopédia* (szerk. Jakab András – Könczöl Miklós – Menyhárd Attila – Sulyok Gábor; EU-jog rovat, rovatszerk. Várnay Ernő – Varju Márton – Horváthy Balázs). <http://joten.hu/szocikk/europai-unios-polgarsag> (2020) [32].
- 27 EUB (nagytanács), 2021. július 15-i ítélet, CG kontra The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20. sz. ügy, ECLI:EU:C:2021:602.
- 28 Maria Haag: Case C-709/20 CG – The Right to Equal Treatment of EU Citizens: Another Nail in the Coffin. *European Law Blog* July 27, 2021, <https://doi.org/10.21428/9885764c.fb0707c2>.
- 29 Bossow: i. m.
- 30 Haag: i. m.
- 31 C-673/16, Coman, EU:C:2018:385; C-34/09, Ruiz Zambrano, EU:C:2011:124; Gareth Davies: Do Union Citizens and Their Families Have the Right to Equal Treatment on Grounds of Nationality in EU Law? *European Journal of Migration and Law* 2024/3. 267–290., <https://doi.org/10.1163/15718166-12340180>.
- 32 *European Movement International*: Respecting and safeguarding the primacy of EU law. <https://europeanmovement.eu/policy-focus/respecting-and-safeguarding-the-primacy-of-eu-law/> (2025.05.31.); Ottavio Marzocchi: The protection of Article 2 TEU values in the EU. In: *Factsheets on the European Union* (European Parliament). 04-2024, <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/146/the-protection-of-article-2-teu-values-in-the-eu> (2025.05.29.).
- 33 EUB (nagytanács) 2014. november 11-i ítélet, Elisabeta Dano és Florin Dano kontra Jobcenter Leipzig, C333/13. sz. ügy, ECLI:EU:C:2014:2358.
A Dano-ügy heves vitát váltott ki. Egy Németországban élő, de ott nem dolgozó román állampolgárnak ugyanolyan jogosultsága van-e szociális segélyre, mint egy német állampolgárnak? Ez az ügy nem harmadik országbeli állampolgárokra vonatkozik (akikre külön szabályok vonatkoznak), hanem az EU-n belül más tagállamba költöző uniós polgárokra. A kérdés az, hogy a gazdaságilag inaktív uniós polgárok jogosultak-e szociális ellátásokra abban a tagállamban, amelynek nem állampolgárai. A média néha azzal vádolja az EU-t, hogy elősegíti az úgynevezett „szociális turizmust”: az elterjedt feltételezés szerint az uniós polgárok másik tagállamba költözhetnek, hogy ott szociális ellátásban részesüljenek. Igaz ez? Az uniós polgárok valóban feltétel nélkül jogosultak-e a szabad mozgásra és ugyanolyan szociális ellátásokra egy másik tagállamban, mint annak állampolgárai? Mi jelent a méltányos egyensúlyt az uniós polgárok szabad mozgása és a tagállamok saját állampolgáraiknak nyújtott ellátásokra vonatkozó autonómiája között? Meddig terjed az európai szolidaritás? Mivel tartoznak valójában egymásnak az európaiak?
- 34 Haag: i. m.; Davies: i. m.
- 35 Press Release No 52/25, Luxembourg, 29 April 2025, Judgment of the Court in Case C-181/23 | Commission v Malta (Citizenship by investment) https://curia.europa.eu/jcms/jcms/p1_4906572/en/; Ivan Petrov: Analysis of the European Court of Justice Ruling on Malta's Golden Passport Scheme. *New Balkans Law Office* 30 April 2025. <https://www.newbalkanslawoffice.com/malta-golden-passport-ecj-ruling/> (2025.05.31).
- 36 Ruairi O'Neill: The Silent Engine of European Citizenship. *VerfBlog* 2025/5/07, <https://doi.org/10.59704/baab1d27969e0426>.
- 37 Anthony Michael Collins főtanácsnok indítványa, 2024. október 4., C181/23. sz. ügy, ECLI:EU:C:2024:849
- 38 Emanuela De Falco: The End of Citizenship for sale? a legal turning Point in Commission v. Malta (C-181/23). *EU Law Live* 30/04/2025, <https://eulawlive.com/op-ed-the-end-of-citizenship-for-sale-a-legal-turning-point-in-commission-v-malta-c-181-23>.
- 39 Ahmad Abbas: ECJ Rules Against Malta on Citizenship Investment Program. *IMI* April 29, 2025. <https://www.imidaily.com/europe/european-court-rules-against-malta-on-citizenship-investment-program/>. (2025.05.31.); Jean-Philippe Chetcuti – Antoine Saliba Haig: CJEU Decision in EC v Malta: Legality of Citizenship by Investment Under EU Law. *Chetcuti Cauchi Advocates* 29.4.2025, last updated: 12.6.2025; <https://www.ccmalta.com/insights/cjeus-decision-in-ec-v-malta-legality-of-citizenship-by-investment-under-eu-law> (2024.06.04.).
- 40 Graziella Schembri: CJEU Rules Against Malta's Citizenship by Investment Scheme. *AE Legal* <https://aelegal.com.mt/cjeu-citizenship-investment-scheme>.
- 41 Uo.
- 42 Henley & Partners: Residence by Investment Overview. <https://www.henleyglobal.com/residence-investment/hungary> (2025.05.31.); *Helpers*: Can you become a Hungarian citizen through investment? 26.6.2024, <https://hungariancitizenship.eu/can-you-become-a-hungarian-citizen-through-investment/> (2025.06.01.); Hungary resumes the Golden Visa program: who will be eligible for residence. *VisitUkraine*, <https://visitukraine.today/blog/4097/hungary-resumes-the-golden-visa-program-who-will-be-eligible-for-residence>; Sofia Meier: Hungary's Golden Gateway to Europe. *CitizenX* May 10, 2025. <https://citizenx.com/insights/hungary-citizenship-investment/> (2025.05.10.).